

Els ulls de la mestra, un mirall per a l'infant

Així, idò, us volem parlar de què és el reconeixement, per què és necessari en aquestes edats i com ho treballam.

El fillet té la necessitat de prendre possessió de la seva

pròpia acció. En qualsevol procés d'aprenentatge el fillet i l'adult estan en desigualtat de condicions, a causa de la gran diferència de potència que existeix entre l'acció de l'adult i la del fillet, que pot traduir l'acció de l'adult (amb més força, seguretat, etc.) en una invasió, en la qual el fillet se subordina esperant què ha de fer.

És per això que defensam l'activitat de l'infant com a font d'aprenentatge. Aquesta activitat adquireix una rellevància especial quan és el resultat del procés intern del propi infant,

En el treball diari a la nostra escoleta (què acull infants de 0 a 3 anys) hem constatat la importància que té per als fillets el reconeixement que l'adult els fa de la seva identitat, acció, descobertes i aprenentatges, del seu creixement i autonomia. Consideram que aquesta feina diària i constant és molt important per al desenvolupament global del fillet. La seva existència i consciència necessita uns ulls que se'l mirin (el mirall d'uns ulls).

sovint no té prou maduresa per fer-ho tot sol. Necessita un adult que doni suport a l'activitat investigadora, heurística, motriu, i a la formació de la seva identitat, encara que només sigui amb la seua presència.

La seva existència i consciència necessita uns ulls que se'l mirin (el mirall d'uns ulls).

El reconeixement de l'adult aconseguix que el fillet prengui consciència d'allò que està fent i, en tenir-ne consciència, se n'apropriarà. El significat del que hom fa es construeix en la inte-

Vicenç Arnal, Magdalena Mesquida, Eli Pons i Sandra Pons

fruit del diàleg entre l'entorn i un mateix. Aquesta rellevància desapareix quan l'infant actua sota les directrius de l'adult.

L'infant té capacitat de diàleg amb el medi (investigació), però

racció i de la interacció es treuen nous interrogants, propostes, idees, nous camins.

Hom només es pot expressar quan hi ha algú que l'escolta. Per això li cal una confiança en el fet que l'adult sempre hi serà quan el necessiti, que no l'abandonarà.

Com ho treballam?

A la nostra escola ens hem adonat que hi ha una sèrie de maneres de conquerir aquesta confiança, que té com a objectiu que l'infant se senti capaç de construir la seva pròpia acció, i no tan sols per complaure l'adult.

A vegades la inèrcia ens duu a gratificar l'acció del fillet de manera afectiva, per exemple amb l'expressió de «molt bé!»; amb la qual cosa el fillet no té clar si fa les coses perquè ho vol fer o per aconseguir el vist-i-plau de l'adult, perquè no té cap altre tipus de reconeixement sen-

se haver de caure tampoc en la buidor de l'altre extrem, que seria deixar-lo sol sense reconeixement, la qual cosa no és bona.

Per això, hem cercat altres maneres de reconèixer l'acció del fillet i aquí les descrivim per si pot servir a algú:

El principal és l'espera

Concedim a l'infant prou temps fins que acaba l'acció, mentre ens el miram. Perquè esperar vol dir per al fillet que el sentim capaç de fer-ho, i així pot aconseguir la calma suficient per acabar-ho amb èxit.

L'espera fa desaparèixer els processos d'ansietat que són la principal font de conflictes a l'escola. Conflicte que es pot donar tant entre un fillet i un altre, com aquell conflicte dins un mateix que es produeix quan es vol fer una cosa complexa o moltes coses a la vegada i no es té prou temps: aleshores sorgeix la tensió, l'angoixa, que obre les portes al fracàs. A poc a poc, el fillet no se sentirà capaç d'emprendre noves accions.

Una mestra capaç d'esperar és sinònim d'un fillet que avança.

La mirada

Amb una mirada ens diem més coses que amb una llarga explicació. És un acte de profunda intimitat en què el fillet es pot sentir immensament escoltat.

Els ulls del mestre han d'escoltar la mirada de l'infant. I aquesta mirada no exigeix una qüestió de temps, sinó calma.

El reconeixement lingüístic

Dediquem un moment del dia a recordar o explicar l'acció que el fillet ha fet (una cosa, una anècdota) i ens assegurem que cada dia es fa per a tots (amb paraules, un gest, un conte, etc.).

A més de l'aprenentatge lingüístic que comporta per al fillet, significa descobrir que les seves accions no queden en el buit. Troben en l'adult el sentiment d'una competència i d'un significat (a través de contes, fent planificació i síntesi del que ja hem fet, recordant, etc.), i aquesta és també una forma de simbolitzar, de fer representació mental.

La veu

A través de petites exclamacions i onomatopeies (sons d'animals, xof, nyeu, poraplof, ritmes, etc.). Implica a la vegada reconèixer l'acció del fillet i una descripció simbòlica del que està fent, deixant clar que entenem el que viu, el que sent, el que pretén.

Per exemple: al fillet que es vol sentir capaç d'imposar-se i imita un lleó, amb les nostres exclamacions de por fingida, li deixam clar que s'ha imposat.

Fem el ressò del seu moviment (tic-tac, ding-dong quan s'engronxa). O la producció del so de l'animalet o el cotxo que ha representat plàsticament (en un dibuix amb plastilina, etc.).

La situació dins l'espai

L'adult ha de tenir present la importància que té la seva situació dins l'espai, ja sigui la classe, el pati, la sala de psicomotricitat, etc., i per açò ha

de trobar un lloc que li permeti veure tots els infants i, a la vegada, on tots puguin veure'l. Aquest fet és molt important, perquè ajuda al fet que hi hagi una calma ambiental. L'adult pot fer el reconeixement d'allò que fan tots els fillets, el que sent, expressa, etc., sense haver de deixar allò que està fent. I a la vegada pot oferir el reconeixement d'una mirada, un so, un gest, als fills que estan enfora («Eli, mira!»).

El gest

Qualsevol gest té la mateixa força expressiva o descriptiva que una frase, una paraula (gest d'admiració facial, de sorpresa, d'estranyesa, assenyalar). Amb un gest, l'adult pot reconèixer moltíssims aspectes dels infants i no es fan necessàries les paraules. El gest és prou clar i el fillet s'hi sent molt reconegut.

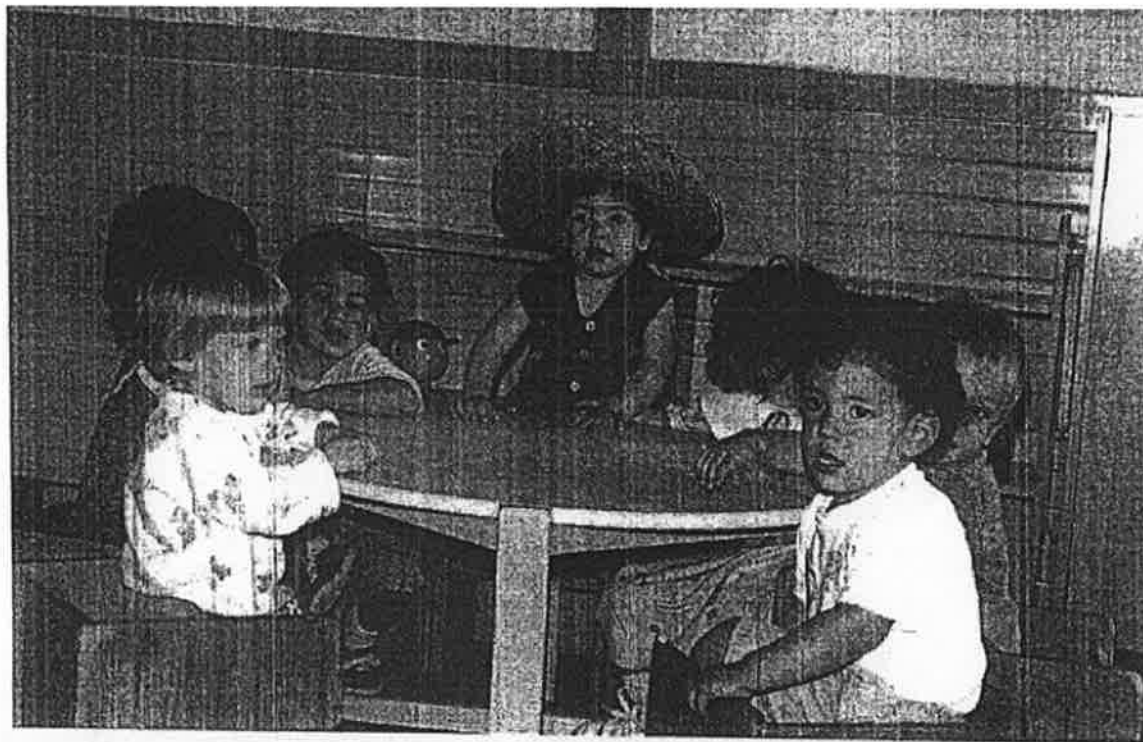
La imitació

El fet d'imitar qualsevol acció d'investigació, de manipulació, activitat motriu, etc., que faci el fillet o bé incitar alguns companys a fer-la, també, aporta a l'acció del fillet un valor, un significat. Fa que el fillet se senti reflectit, que entengui allò que fa i es vegi des d'una altra perspectiva.

El somriure

El somriure evoca l'afecte i la felicitat, que són sentits que té l'acció de l'infant. D'una banda, conquerir un lloc privilegiat en la relació amb els altres i, de l'altra, viure amb goig el domini de la realitat.

El fillet sent el somris de la mestra com a sín-

El significat del que fa l'infant sovint es construeix en la interacció a través d'uns ulls, el mirall d'uns ulls, que l'ajuden a prendre'n consciència.

tesi del destí final de l'acció. El somriure és un embolcall de benestar en qualsevol acció.

La complicitat

Qualsevol acció que es proposa l'infant pot tenir el suport de l'adult a través de la complicitat: s'estableix un sentiment privat entre el filllet i la mestra, en el qual queda molt clar que l'infant té el suport de l'adult. El mestre és conscient d'allò que pretén l'infant i li ho fa saber deixant molt clar que és allà per ajudar-lo.

L'acció del filllet s'ha de desenvolupar amb el suport del mestre i ser afavorida des de la competència i l'autoritat d'aquest.

La participació en l'acció

Aquesta complicitat es pot esdevenir en un moment en què impliqui una acció conjunta, on el mestre és col·laborador pel fet que el filllet no té prou habilitat o perquè no pot fer-ho sol.

La col·laboració feta amb senzillesa té una gran força de reconeixement.

Una volta us hem exposat aquests aspectes, cal fer un petit matis per deixar clar que aquesta manera de fer, en la qual el filllet conquereix la seva pròpia acció, no exclou que en molts moments de la vida escolar sigui l'adult qui guii l'activitat del grup. Però el filllet sempre ha de poder viure situacions en què trobi la pròpia acció: el domini de si mateix, la seva originalitat.

Amb la col·laboració d'Àngels Herencia i Irene Bosch.